

מעל בה' ומעל באדם

פרשתנו מציגה שני מצבים המוגדרים "מעל": תחילה מוזכרת מציאות של **"דבר אל בני ישראל איש או אישה כי יעשו מקל חטאת האדם למעל מעל בה' וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא"** (ה, ו), המתאייחסת למקרה שבו אדם פגע בממון חברו ועליו לפצות אותו על כך, בתוספת חומש ואשם. אף שהפגיעה היא באדם אחר, בכל זאת התורה מגדירה זאת כמעילה בה': **"למעל מעל בה' "** וכפי שנושא זה מופיע גם בספר ויקרא (ה, כא): **"נֶפֶשׁ כִּי תִחָטָא וּמַעֲלָה מַעַל בִּיהוָה וְכָחַשׁ בְּעִמּוּתוֹ אוֹ בְּתִשּׁוּמָתוֹ יָד אוֹ בְּגָזל אוֹ עֶשֶׂק אֶת עַמִּיתוֹ. "** הנחת היסוד היא, שכל חטא, בין שמדובר בבין אדם למקום ובין שמדובר בבין אדם לחברו, הוא ביסודו מעילה בה'.

אולם, מיד לאחר מכן מובא מצב נוסף של מעילה - פרשת סוטה, הפותחת באופן דומה: **"דבר אל בני ישראל וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִשׁ כִּי תִשְׁקָה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל"** (ה, יב). אף שגם כאן מדובר בחשד לחטא חמור של עריות, כשמדובר באישה שיתכן שנאפה עם איש אחר, מכל מקום כאן דווקא התורה הציגה את הדברים כמעילה כלפי הבעל, ואינה מזכירה את המעילה בה'. תופעה זו חריגה במיוחד לאור העובדה, שלאורך כל התורה המושג "מעל" מופיע רק כביטוי של פגיעה בה'. מדוע אפוא דווקא כאן המושג "מעילה" מתייחס לפגיעה באדם אחר?

נראה, שבהדגשה זו התורה ממחישה את חומרת המעשה של הסוטה, שיש בו לא רק פגיעה בתורת ה', אלא גם מעילה ובגידה בבעל. הסיבה שהתורה משתמשת במילה "מעל" ביחס לכל סוגי העבירות בדרך כלל, היא משום שבמעשי העבירה הללו יש ממד של בגידה בה', כפי שלמשל עולה מדברי פינחס לשניים וחצי השבטים: **"מִה הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעֲלֶתֶם בְּאֶלֶי יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' בְּבִגְדוֹתֵיכֶם לָכֶם מִזֶּבַח לְמַרְדְּכָם הַיּוֹם בְּה'"** (יהושע כב, טו). אולם בנוגע ליחסים שבין איש ואישה, הרי שניאוף הוא גם הפרת אמון ובגידה מן הסוג החמור ביותר.

בדרך זו ניתן להסביר את החריגה הגדולה שיש בכל פרשת הסוטה - השימוש באמצעי של נס ויציאה מגדרי הטבע הרגילים. רמב"ן (בפירושו לפס' כ) כבר עמד על כך, ש"והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום", וביאר, שהסיבה לכך היא **"כי חפץ למען צדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכניה בתוכם"**. לאור דברינו ניתן להוסיף, שחריגה זו מתקשרת לחריגה של הגדרת כל המעשה כמעילה, ובפגיעה חמורה לא רק בה', אלא גם באדם, ועל כן, כדי לברר את החשד האם מעילה כזו אכן התרחשה, חרגה התורה ואיפשרה את מבחן המים.

שני סוגים של רוח קנאה

פרשת הסוטה (ה, יא-לא) מוצגת בפנינו באופן מעורר תמיהה: תחילה פותחת התורה בתיאור, ממנו ברור כי האישה המדוברת אכן עברה על העבירה החמורה, ללא כל ספק: **"אִישׁ אִשׁ כִּי תִשְׁקָה אִשְׁתּוֹ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל. וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּה שֹׁכֶבֶת זָרָה וְנִעְלַם מֵעֵינֵי אִשְׁתּוֹ וְנִסְתָּרָה וְהָיָה נִטְמָאָה וְיָד אִין פֶּה וְהָיָה לֹא יִתְפָּשָׁה"** (ה, יב-יג). מתיאור זה נראה, כי מדובר באישה שמעלה בבעלה, אלא שהדבר נעלם מעיני ומעניי עדים אחרים. ברם, מיד לאחר מכן מתקבל הרושם, המתחזק לאורך הפרשה כולה, שאין באמת ודאות שהאישה אכן חטאה: **"וְעָבַר עָלֶיךָ רֹחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָיָה נִטְמָאָה אוֹ עָבַר עָלֶיךָ רֹחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָיָה לֹא נִטְמָאָה"** (שם, יד). על מי אפוא מדובר בפרשה: על אישה שחטאה בוודאי או על אישה שלא ידוע אם חטאה או לא?

כפילות זו באה לידי ביטוי גם בסוף הפרשה: **"זאת תורת הקנאות אשר תשקטה אשה תחת אישה וְנִטְמָאָה. אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלֶיךָ רֹחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ"** (שם, כס-ל). גם כאן נראה, כאילו מדובר בפרשה בשתי סיטואציות נפרדות: אישה שהיה ברור מלכתחילה שנטמאה, או אישה שהיה ספק לגביה. מה אפוא פשרה של תופעה זו?

נראה, כי בדרך זו התורה מבקשת לבטא, שסוף מנאפת להתגלות. השאלה הרי מתעוררת מתחילת הפרשה: אם האישה נסתרה ללא ידיעת בעלה וללא עדים, מה בכלל הביא את הבעל לחשוד באישה? כלפי כך אומרת התורה, שאם אכן יקרה שאישה תסתה תחת אישה, הרי שסופה יהיה שתעבור על הבעל רוח קנאה, שיסודה ברוח ה', והאישה תובא אל הכוהן כדי שבסופו של דבר אשמתה תיראה לעיני כול.

עם זאת, תהליך זה הוא חד-סטרי: אישה שבאמת חטאה, סופה שרוח קנאה תעבור על בעלה; אולם, לא כל אישה שרוח קנאה עוברת על בעלה, באמת חטאה. רוח קנאה עלולה לבוא גם ממקורות שליליים - חשד שווא ללא סיבה אמיתית. במקרה כזה אכן תתגלה חפותה, ואדרבה, האישה תצא נשכרת מן ההשפלה שעברה עליה בגלל קנאתו חסרת היסוד של בעלה: **"וְנִקְתָּה וְנִנְרָעָה זָרָה"** (שם, כח). התורה גם רומזת לחוסר הנחת מרוח קנאה שכזו: לגבי רוח קנאה מוצדקת, שמקורה, כאמור, משמים, מדגישה התורה: **"וְנִקְתָּה הָאִשׁ מֵעֵין וְהָאִשָּׁה הַהוּא תִּשָּׂא אֶת עֹנָה"** (שם, לא); ומכלל זה ניתן לשמוע, שבקנאה בלתי מוצדקת לא ינוקה גם האיש.

סביר להניח, שקשה היה לבעל, בזמן שדיני סוטה נהגו במלואם, לדעת איזו רוח קנאה עוברת עליו: רוח קנאה שמקורה בהבטחה אלוהית שסוטות בנסתר לא יינקו, או רוח קנאה שאינה מוצדקת, שמקורה אולי גם בבעיותיו האישיות שלו. משום כך, אין התורה גוזרת את עונשו במפורש. אולם מהניסוח העדין שראינו לעיל עולה, שישנה ציפייה מסוימת שאכן ידע האדם להבחין בין שני הסוגים של רוח הקנאה שתקפה אותו

שבת שלום

מתוך "נקודת פתיחה" / הרב אמנון בזק

יוזמה לפני פקודה: שיעור במנהיגות

"ויקריבו נשיאי ישראל... את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר... ואמר ה' אל משה לאמר... ונתתה אותם אל הלויים איש קפי עבדתו" (במדבר ז ב-ה)

הרקע
לאחר סיום הקמת המשכן, נשיאי השבטים מביאים תרומה ייחודית - שש עגלות ושני-עשר בקר - לצורך סיוע ללויים בעבודת המשא של המשכן. מדובר ביוזמה שאינה מצווה. הם פועלים מתוך הבנה של צורך, ולא מתוך פקודה. התרומה מתקבלת ברצון ע"י הקב"ה, והוא מורה למשה לקחת את התרומה ולחלק אותה בין משפחות הלויים, לפי צורכיהם בתפקיד.

תובנה ניהולית
יוזמה עצמאית ומתן מענה לצרכים שעדיין לא נוסחו - היא מפתח למנהיגות אפקטיבית. נשיאי השבטים זיהו בעצמם את הצורך להוביל את חלקי המשכן - מבנים וכלים כבדים ומסורבלים כמו קרשים, יריעות וכלי קודש ממתכות יקרות. הם יזמו תרומת עגלות ובקר כדי להקל על הלויים, עוד לפני שקיבלו הוראה. בכך הפגינו מנהיגות אמיתית: ראייה מערכתית, חשיבה קדימה, הבנת הצרכים מראש ופעולה יוזמה לפתרון בעיה. מה שמעיד על ערכה וחשיבותה.

הפרקטיקה בעולם ניהול הפרויקטים

בעולם ניהול הפרויקטים, ובעולם הניהול בכלל, ערך היוזמה הוא קריטי:

- ➔ **מנהל פרויקטים איכותי לא רק מגיב, אלא גם מקדים:** מזהה צווארי בקבוק, עומסי עבודה או חוסרים - ופועל לפני שהם הופכים למשבר.
- ➔ **עידוד תרבות של יוזמה בצוות:** כפי שהתרומה של הנשיאים התקבלה בהערכה, גם בעולם העבודה יש לחזק יוזמות עצמאיות.
- ➔ **התאמה לצרכים אמיתיים, לא רק לפי הגדרות פורמליות:** הנשיאים לא הביאו משהו "מפואר" אלא פרקטי - עגלות ובקר. גם בניהול, פתרון טוב הוא זה שמשרת את המטרה, לא רק זה שנשמע טוב על הנייר.

לסיכום

פרשת נשא מלמדת שניהול מצוין מתחיל ביוזמה אחרת. כשאנחנו רואים את טובת הפרויקט או הארגון לנגד עינינו, אנחנו לא מחכים שיבקשו. אנחנו פועלים, משקיעים, ומבינים מה באמת צריך לקרות כדי להצליח. כך בונים אמון, כך בונים הצלחות, כך נראית מנהיגות אמיתית.

לעילוי נשמת

עמית בונצל הי"ד, בן נועה ויצחק
דועי מרום הי"ד, בן טלי ורענן

שבת שלום ובשורות טובות
בועז עוגן

חידון א' ב' לפרשת נשא
נכתב ע"י זיוה מונסונגו

א. נשיא שבט נפתלי.	ב. נצבט.	ג. פרי האסור על הנזיר.	ד. אביו של נשיא שבט גד.	ה. אצל יששכר שונה וכפול.	ו. השלימו: "___ ביום פלות משה להקים את המושכן..."	ז. קליפת הענב.
ח. במשך 12 ימים של הקרבת הקורבנות נערכה...	ט. השלימו: "יכלל ___ לנפש".	י. כך מתחילה ברכת כהנים.	כ. עשויות מזהב.	ל. מסממני הקטורת.	מ. מים שאינם מתוקים.	נ. אסור בשתיית יין וגילוח ראש.
ס. ממנחת הנזיר.	ע. פרי גם יבש וגם לח.	פ. נשיא שבט אשר.	צ. חיה בפרשה.	ק. עשויות מכסף.	ר. עוגיה.	ש. סוג של קמח בפרשה.
ת. הרמה כלפי מעלה.						

שבת	
י"א סיוון ה'תשפ"ה (7/6/2025)	
<u>שבת פרשת נשא</u>	
כניסת שבת	19:24
יציאת שבת	20:27
צאת שבת ר"ת	20:59
הפטרת השבת:	
שופטים פרק י"ג, ב-כה - ויהי איש אחד	
פרקי אבות:	
פרקי אבות א	

שהם

עלות השחר 90 ד' (מע')	3:44
עלות השחר 72 ד'	4:22
זמן טלית ותפילין	4:48
הנץ החמה	5:33
סוף זמן ק"ש למג"א	8:30
סוף זמן ק"ש לגר"א	9:06
סוף זמן תפילה למג"א	9:53
סוף זמן תפילה לגר"א	10:17
<hr/>	
חצות היום והלילה	12:39
מנחה גדולה	13:14
מנחה קטנה	16:47
פלג המנחה	18:16
שקיעה	19:46
<hr/>	
צאת הכוכבים	20:08
צאת הכוכבים לר"ת	20:59

<u>דף יומי בבלי</u>	שבועות לז
דף יומי ירושלמי	יבמות 10
עמוד יומי במשנה ברורה	חא יח.
<u>רמב"ם פרק יומי</u>	רוצח ושמירת נפש ד'
רמב"ם ג"פ	מאכלות אסורות יד
<u>משנה יומית</u>	אבות - ג טז

פלטות שבת, מיחמים לשבת, מוצרי חשמל, החלפה ותיקון דוד שמש

חיים פרידמן
052-294-4211

שרות, אמינות ומחיר ללא תחרות

לחיים פרידמן פנית לא טעית!

צביקה לשרותכם!

זקוקים
לטכנאי מחשבים?
למענול?
לאיש מקצוע לצביעת הבית?
לאינסטלטור?
צביקה לשרותכם!!
צביקה
054-593-3248

פרשה בתמונה / פרשת נשא

"ויזכר ה' אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם: ברכו ה' וישמרו. יאר ה' פניו אליך ויחנך. ישרא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמ את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר 10 כב-כז)

בפרשת נשא מופעה ברכת הכהנים, אותה היו אומרים הכהנים בבית המקדש, וכיום הם מברכים באמצעות את המתפללים בבית הכנסת במהלך תפילות שחרית ומוסף.

בתמונה נשא מופעה ברכת הכהנים בכותל בחול המועד של חג הפסח

צילום והקשר: **אבי אלטלף**

מים חמים מלמטה או מלמעלה? תובנה מדעית ופנימית בעקבות התלמוד והרמב"ם

פתיחה תלמודית: שאלה קטנה עם משמעות עמוקה

לפעמים שאלה פשוטה פותחת עולם שלם. כך קרה לי כשחבר שאל על הלכה במסכת שבת (מ"א ע"א): **"לא יתן לתוכו צונן בשביל שיחמו אבל נותן לתוכו או לתוך הכוס כדי"**.

כלומר: אם שופכים מים קרים על מים חמים — זה נחשב בישול ואסור בשבת. אבל אם שופכים מים חמים על מים קרים — מותר. תמהתי: הרי בשני המקרים החום עובר מהחם אל הקר. אז מה ההבדל?

ההסבר המדעי: תופעת הקונבקציה

ההבדל נעוץ בתופעה פיזיקלית שנקראת **קונבקציה** — תנועה טבעית של נוזל כאשר החלק החם נמצא מתחת לחלק הקר. הנה הרעיון:

- מים חמים = צפיפות נמוכה יותר
  - מים קרים = צפיפות גבוהה יותר
  - כאשר מים חמים בתחתית, נוצר מצב לא יציב. המים החמים רוצים לעלות, הקרים שוקעים — ונוצר זרם ערבוב מתמיד שמעביר חום במהירות
  - כאשר מים חמים למעלה: המצב יציב. אין זרם. החום עובר רק באיטיות — אין "בישול"
- שלושה עקרונות פועלים כאן:**

1. **חוק האנטרופיה**
כל מערכת נוטה להגיע לשוויון תרמי — האנרגיה מתפזרת ממקום חם למקום קר. אך קצב הפיזור תלוי במנגנון. כאשר נוצר ערבוב (קונבקציה), האנטרופיה עולה מהר יותר. זהו ביטוי לשאיפה של הטבע לפיזור, לאיזון, ולתיקון.
  2. **חוק הכבידה**
מים חמים (פחות צפופים) נדחפים מעלה; מים קרים (צפופים יותר) שוקעים. זה גורם ל"שבירת סימטריה" בין חם למטה לחם למעלה.
  3. **הקונבקציה עצמה**
כאשר התנאים מאפשרים — תיווצר זרימה פנימית שמאיצה את מעבר החום לעומת הולכה בלבד. לכן — רק במקרה שהמים החמים בתחתית, המים הקרים באמת "מתבשלים".
- משל לחיים: השכלה כמים חמים, האישיות ככלי**
אם העולם הגשמי משקף את הרוחני — מה לומדים מכאן על **חכמה ועבודת הנפש**:

- **המים החמים** — ההשכלה, החכמה, הידיעה
  - **המים הקרים** — האדם הגולמי, הנפש הטבעית
- הכלי** — החיים, מרחב ההתפתחות
- שני מצבים:**

1. **חכמה בלב החיים** — כמו מים חמים בתחתית
הידיעה פועלת על הנפש
נוצרת תנועה פנימית, שינוי, תיקון
האדם משתנה — מתמלא מוסר, חסד, ענווה
2. **חכמה רק "בראש"** — כמו מים חמים למעלה
הידיעה נשארת במוח בלבד.
אין תנועה. אין תיקון. אין מוסר.
האדם נשאר קר — למרות הידע.

סתירה ברמב"ם – ופתרונה

במורה נבוכים יש לכאורה סתירה:

- בתחילת הספר: התכלית היא **הידיעה**, הכרת ה'
  - בסוף (חלק ג', פרק נ"א): **"...כי אני ה' עושה חסד, משפט וצדקה..."**
- איך זה מסתדר?

כמו בקונבקציה:

הידיעה שהיא תכלית — היא הידיעה "שמבשלת" את האדם, שמביאה אותו לחסד, לצדקה, למשפט. ידיעה שאינה משנה את האישיות — היא כמו מים חמים שנותרו למעלה: מאירים אך לא מחממים. ואולי — זו לא הייתה ידיעה אמיתית מלכתחילה.

הידיעה איננה תכלית בפני עצמה — אלא מנוע לשינוי מוסרי.

השכלה שאינה יורדת ללב – אינה מתקנת.

רק כאשר החכמה פועלת מבפנים – הלב מתחמם, והעולם מתוקן

שבת שלום ומבורך
שנתבשר בשורות טובות
קידר שמריהו